

V Brně dne 17. dubna 2007

Vážený pane rektore,

obracím se na Vás ve věci kritické situace týkající se rozpočtu Přírodovědecké fakulty na rok 2007.

Úvodem tohoto dopisu považuji za vhodné připomenout skutečnost, že během několika uplynulých let vedení fakulty při nejrůznějších příležitostech opakovaně upozorňovalo na nutnost změn rozpočtových pravidel pro odvod do centrálních zdrojů MU. Na schůzce s vedením univerzity dne 7.11.2006 jsme podali analýzu nepříznivé situace pro Přírodovědeckou fakultu a bylo nám přislíbeno hledání řešení v r.2007. Velice si proto ceníme toho, že jste se rozhodl situaci řešit a že jste již inicioval vznik týmu, který se bude zabývat systémovým řešením problémů souvisejících s tvorbou rozpočtu MU a jejich součástí. Důvod proč Vám píšu tento dopis však spočívá v tom, že nepříznivá situace se prohlubuje rychleji, než jsme očekávali a předpokládali. Jde především o tyto skutečnosti:

- rozpočet fakulty pro rok 2007 ve výši 147,5 mil Kč příspěvek na vzdělávací činnost a 51 mil Kč dotace na specifický výzkum
- dotace do Informačního centra v UKB
- výraznou redukci prvotního vybavení pavilonů v „Modré“ etapě výstavby UKB
- výraznou redukci přístrojů pořizovaných v rámci projektu „Rozvoj v rámci přístrojového vybavení MU“.

V pondělí 16.4. 2007 se uskutečnilo rozšířené kolegium děkana za účasti všech vedoucích ústavů fakulty s cílem projednat návrh rozpočtu pro rok 2007 pro fakultu a jednotlivé ústavy. Problémy, o kterých Vás chci informovat v tomto dopise generuje především skutečnost, že přestože ve srovnání s rokem 2006 došlo k nárůstu počtu studentů na naší fakultě o cca 10 %, činí po odečtení centrálních nákladů zůstatek rozpočtu na jednotlivé ústavy

86% loňské skutečnosti.

Důvodem tohoto velikého poklesu je to, že přes uvedený nárůst počtu studentů, který v minulých letech spolehlivě zajišťoval adekvátní růst rozpočtu fakulty, došlo v letošním roce k nárůstu našeho rozpočtu pouze o 1,8 mil korun. Další příčinou uvedeného poklesu rozpočtu ústavů je vysoký a stále se zvyšující podíl fakulty na centrálních nákladech MU a fakulty, tedy v podstatě náklady na administrativu, které v tomto roce tvoří

2/3 celkového dotačního výnosu fakulty.

Mám-li být konkrétní, tak centrální náklady tvoří náklady na MU představují 110 mil Kč. (tj. 36% z celkové dotace fakulty) a vlastní centrální náklady fakulty (85 mil Kč). Výrazný růst centrálních nákladů fakulty je způsoben především náklady na UKB a některým platbami, které jsou oproti původním předpokladům z projektu výstavby UKB přenášeny na fakultu (viz výše).

Vedení fakulty si uvědomuje, že nelze dlouhodobě financovat provoz fakulty pouze z dotačních peněz. Proto v souvislosti se změnou struktury fakulty na ústavy byla zavedena nová rozpočtová pravidla, která motivují ústavy na získávání co nejvyšších režii z účelových prostředků. Tato pravidla obsahují kromě motivačních prvků také zásadu, aby náklady na ústavy byly vypočteny podle počtu zaměstnanců a studentů, nikoliv podle relativních výkonů či ploch.

Nepříjemným paradoxem je však to, že mimořádná úspěšnost fakulty v získávání grantových prostředků je jednou z dalších příčin našich současných ekonomických potíží. Současné možnosti poskytovatelů grantových prostředků totiž neumožňují nárokovat skutečné režijní prostředky ve struktuře, která je vyžadována MU a jak jsou tedy odváděny fakultou do centrálních rozpočtů MU a fakulty. Vzniká tak výrazný nepoměr mezi prostředky, které fakulta získává z těchto zdrojů a prostředky, které musí fakulta podle rozpočtových pravidel MU odvést do centrálních zdrojů. Z toho pak vyplývá, že získávání dalších výzkumných projektů, které jsou financovány ze státního rozpočtu, jen prohlubuje kritickou finanční situaci fakulty.

V důsledku uvedených skutečností rozšířené kolegium děkana považuje za neudržitelné další pokračování masivního nárůstu centrálních prostředků MU, a tím nárůstu odvodu fakulty v situaci, kdy výnosy fakulty stagnují, případně jen mírně rostou, přestože fakulta vykazuje pro ni obvyklý růst počtu studentů a tedy reálně zvyšuje svůj pedagogický výkon. Domnívám se, že stávající pravidla tvorby rozpočtu MU vznikala v době, kdy se univerzita nacházela ve zcela jiné situaci než dnes a velmi jsem přivítal Váš názor, že se tento systém již přežil a je potřeba hledat nový model. Stávající systém je nepochybně vážnou překážkou dalšího rozvoje MU jako moderní výzkumné univerzity, která chce být úspěšná a konkurenceschopná v evropském výzkumném prostoru. Tento systém nás totiž velmi nekompromisně nutí k tomu být stále větší a větší a nejsem si jist zda je slučitelný s tím, že chceme být (alespoň v podmínkách ČR) spíše stále lepší. Obávám se, že být současně největší a nejlepší nedokážeme.

Diskuse na našem kolegiu nebyla jen o odvodu na centrální prostředky. Jsme v situaci, kdy je masová výuka řádově mnohem výhodnější než individuální příprava studentů k vědeckovýzkumné práci. Semináře a laboratorní výuka studentů jsou pro naši fakultu zcela prodělečné záležitosti. Přitom právě tento způsob výuky podmiňuje úspěšnost a konkurenceschopnost našich absolventů na trhu práce často v tom nejširším mezinárodním kontextu. Pravidla MU však tlačí fakultu ke zvyšování počtu studentů na učitele, přičemž ve světě jsou výzkumné univerzity často posuzovány a rozpoznávány spíše podle toho, jak nízké toto číslo mají. Současný pokles rozpočtu ústavů je pak natolik výrazný, že ohrožuje zachování kvality pedagogické práce, zejména ve studijních programech s náročnou laboratorní a experimentální výukou. Obávám se tedy, že nenajdeme-li rychle dobré řešení uvedených problémů fakulty, povede to k její postupné intelektuální a technologické devastaci, která může nepochybně vést až k nevratnému poškození jemného přediva mezilidských vztahů ve vědeckých týmech, z nichž vyrůstá tvůrčí potenciál fakulty a který z ní v současné době tvoří jednu z nejúspěšnějších vědeckovýzkumných institucí v naší zemi.

V těchto souvislostech je především alarmující porovnání platů pedagogických pracovníků podle fakult MU v roce 2006. Ukazuje, že Přírodovědecká fakulta se řadí spolu s Fakultou sportovních studií vždy až na poslední místa. Tyto údaje ukazují jednoznačný trend –

obrovský platový nárůst na fakultách, které v podstatě nemají jiné než mzdové náklady a jsou schopny zajistit výuku velkého počtu studentů malým počtem učitelů.

Vedoucí našich ústavů byli na uvedeném kolegiu vyzváni, aby do 23.4.2007 připravili návrh úsporných opatření pro jednotlivá pracoviště. Nesporně existuje jistý prostor, pro různé typy úsporných opatření, před kterými naše fakulta nepochybně stojí. Nemyslím si však, že bychom tímto způsobem dokázali problém, který jsem se Vám snažil v tomto dopise nastínit, řešit. Jeho příčiny jsou daleko hlubší a vyžadují zásadní řešení přesahující rámec i možnosti fakulty.

Z výše uvedeného tedy plyne, že není možné zatížit rozpočet fakulty dalšími částkami požadovanými pro vybavení Informačního centra UKB a modré etapy UKB. Jako možné řešení vidíme financování těchto nákladů z jiných než fakultních zdrojů, eventuálně vybavení IC a pavilonů modré etapy ekonomicky méně náročným způsobem, případně využít stávající mobiliář fakulty všude tam, kde to bude možné.

Na základě jednání rozšířeného kolegia fakulty se na Vás, pane rektore, obracím s žádostí o pomoc s financováním fakulty, zejména v těchto bodech:

- Financování Informačního centra v UKB v r. 2007
- Financování vybavení pavilonů v UKB v r. 2007 a 2008
- Příprava nových rozpočtových pravidel MU pro rok 2008. Tato pravidla by měla zajistit korelaci výnosů fakult a odvodů do centrálních prostředků a zajistit zachování výzkumného charakteru univerzity.

Vážený pane rektore, dovoluji mi závěrem tohoto dopisu ještě jednu obecnější poznámku. Problém, který jsem Vám v tomto dopise popsal a který tedy před námi stojí není jen problém Přírodovědecké fakulty. Řešení tedy není jen v tom zda fakulta bude či nebude, respektive jaká bude v budoucnu Přírodovědecká fakulta. Domnívám se, že naše fakulta svým současným problémem jen indikuje problém daleko obecnější a závažnější. Netýká se ničeho menšího, než dalšího směřování naší univerzity. Je nepochybné, že Masarykova univerzita je univerzitou výzkumnou a má v tomto směru obrovský potenciál. Je rovněž nezpochybnitelné jakou roli v této tváři univerzity hraje její Přírodovědecká fakulta. Má-li se však naše univerzita v budoucnu vyvíjet jako úspěšná a konkurenceschopná výzkumná univerzita musí najít odvahu opustit současný a domnívám se dočasný blahobyt plynoucí z masové a provozně nenáročné výuky. Tato konjunktura nebude věčná. Situace na středních školách v některých regionech již naznačuje jaké důsledky má demografický pokles počtu zájemců o studium. Čím dříve tedy univerzita začne motivovat své součásti vyhledávat i jiné zdroje financování, než je relativně snadno dostupná dotace na studenta, tím bude stabilnější a úspěšnější. Přírodovědecká fakulta v letošním roce došla k mezi svých možností vymezených pravidly MU preferujícími spíše onu snadnou cestu. Věřím, že vedení univerzity tomuto signálu porozumí a že se nám podaří najít způsob, jak vyřešit současný problém Přírodovědecké fakulty.

S úctou a pozdravem,

Doc. RNDr. Milan Gelnar, CSc.
děkan fakulty